

Wat tot zijn zaligheid te weten van noode is, maar nooit is volgehouden, dat een eenvoudige herdersjongen of arbeider op een fabriek, alle profetieën in Oud en Nieuw Testament doorgronden kan. Juist daarom is er dan ook een Dienst des Woords, en zijn het de Bedienaren des Woords die de mysteriën hebben te ontsluiten. Maar dit neemt niet weg, dat eerst de wonderlijke uitvinding van Laurens Janszoon Koster den Bijbel tot het wereldboek gemaakt heeft. Thans toch kan zonder zweem van aarzeling gezegd, dat er nooit, dat er in niet een land, dat er onder niet een volk, waar of hoe dan ook een boek is te schrijft gesteld, hoe klassiek en van wat kostelijke inhoud ook, dat ook maar van verre de vergelijking als wereldboek met de Heilige Schrift zou kunnen doorstaan. Reeds liep het hoog, indien van een in strengen zin klassiek geschrift een dertig vertalingen het licht zagen, hier daarentegen is sprake van een breede, rijke verzameling van geschriften, die althans voor wat het Nieuwe Testament aangeht, reeds in meer dan vier honderd talen werden omgezet. De groote *Encyclopaedia of Missions*, te New York, anno 1910, in tweede editie uitgekomen, geeft de breede lijst ervan op blz. 827-829 in haar deels appendix. Rekenet men daarbij nu met het alle verkoop van andere boeken zeer verre overtreffend debiet, dat de Heilige Schrift over heel het aardrijk gevonden heeft, zoodat een enkel Bijbelovertuiging een verspreiding van een jaar op vier miljoen schat, dan zinkt, vergeleken hierbij, de verspreiding van elk ander boek, hoe hoog geloofd en veel gezocht ook, zoo in het niet terug, dat het zelfs niet in aanmerking komt. Een eere als aan geen ander geschrift uit wat land of eeuw ooit ten deel viel, was voor den Bijbel als Bijbel weggelegd op een schaal, die nog verbaast, wie de lijst ervan voor zich krijgt. De Bijbel staat nog altoos geheel eenig onder alle menscheijke literatuur in het zenith. Reeds door die wereldbeteekenis van den Bijbel gevoelt men, dat een bovend het gemeen-menscheijk uitgaande verband den Bijbel bij zijn ingang in de wereld-historie gedragen heeft, en het is die wonderlijke werking, die de Kerk van Christus niet anders verklaren kan, dan door ze te zoeken in den Christus, haar Heiland, die na zijn opvaren ten hemel aldus zijn Kerk op aarde verrijkt heeft.

Zoo is het de ten hemel gevaren Christus, die, van uit den hemel, eerst de Uitstorting van den Heiligen Geest gaf; die den man van Tarsen riep om de heidenwereld te veroveren; die in Jerusalems verovering den Joodschen volkstaat zijn oordeel deed vinden; die in de Openbaring van Johannes, ons zijn testament schonk voor de komende Volcinding, en die evenzoo op zeer wonderbare wijze de Heilige Schrift in zijn Kerk op aarde heeft nedergelegd. Wat verschillen dan ook thans de Kerken verdeelen, die Heilige Schrift blijft als de Canon van belijdenis en leven nog altoos aanvaard in de Gereformeerde Kerken, in de Lutherische Kerken, in de Roomsche-Catholieke Kerken, in de Grieksche-Oostersche Kerken. De Schrift zaliglijk, evenals de Doop in formelen zin, is nog tot op den huidigen dag datgene wat alle Christelijke Kerken op aarde, zoo men enkele secten afzonderd, verbindt.

Dr. A. K.

## „Ga in uw binnenste kamers”

Ga heen, mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uwe deuren na u toe; verberg u als een klein oogjenblik, tot dat de granschap overga.

Jesaja 26: 20.

Uw persoon leeft naar twee kamers. Eenzijds gaat ge uit naar de wereld, en dan beweegt ge u naar buiten. Maar anderzijds kunt ge u ook naar de mysteriën des Geestes keeren, en dan beweegt u naar binnen. Ge kunt u ook in u zelf opsluiten, zoodat ge noch naar buiten in de wereld, noch naar binnen naar uw God u toekert, maar zulk een zelfopsluiting is toch hoog uitzondering. Zelfs in uren van gedachteelooze zweven onze gedachten toch meestal naar de wereld uit. En er ontvond in ons hart, en dorsten we naar vrede, dan keeren we ons als vanzelf weer naar binnen, om in onzen God te vinden, wat de wereld ons wel gedurig belooft, maar nimmer ons geven kan.

Teekachtig en beeldspreukig als nu de taal der profeten was, spreekt Jesaja van kamers, die om u en in u zijn. Zelfs spreekt hij van een volgrek van kamers, die de eene dieper dan de andere zich naar binnen bevinden, en maken dat ge u in de binnenste van de kamers zoo goed als geheel van 't leven om u heen af kunt sluiten.

In tweeën is dit bedoeld. Als 't ware tusschen de wereld en uw hart ligt uw woning en in die woning uw gezin. We kennen daarom al het onderscheid, ja soms zelfs de tegenstelling tusschen ons particuliere en ons publieke leven. Dat publieke leven beweegt zich dan buiten onze woning op de straten van onze stad, op de wegen van ons land, en in de breede kringen van ons volk. Ons private, ons particuliere, ons persoonlijke leven daarentegen leeft niet buiten, maar binnen in ons huis, in de kamers van dat huis, en het is de deur aan de straat, die hier de scheiding trekt. Zelfs in onze woning is nog onderscheid. Ook in ons huis zijn gangen en portalen, spreken en ontvangkamers, waarin we ook anderen toelaten. Maar dieper in onze woning zijn de meer verborgen kamers, waarin we alleen de leden van ons gezin toelaten, en waar een vreemde buiten moet blijven. En nog innerer is 't als ge in uw woning dan nog een klein bidvertrek bezit, waarin ge zelfs voor uw gezin u terugtrekt, kunt om geheel alleen en op u zelf, de gemeenschap met uw God te zoeken.

In dien zin nu spreekt Jesaja Gods volk toe, dat het zich in zijn binnenste kamers zal terugtrekken, om geheel van de verleiding en verlokking der wereld, alle aandacht op zichzelf terug te trekken, zijn eigen hart te doorzoeken, zich voor Gods aangezicht te stellen, en in die stille verborgenheid de dubbele vreugde te smaken, dat 't woeien en 't ruimen in de wereld ons niet deren kan, we onszelf, onze eigen persoon op de proef stellen en keuren, en alom, geheel op ons zelf teruggetrokken, in de stille eenzaamheid den uitgang van onze ziel naar God voelen opmaken, en den ingang van God in ons hart in zalige toenadering ervaren mogen.

Gelijk een spons verweekt en bederft, indien ze maar aldoor in het water blijft liggen en het water in zich opgezogen houdt, zoo ook kwijnt ons zieleven weg, indien het gestadig in het wereldleven verzonken blijft, en rusteloos dit wereldleven indrinkt.

Ons geheel afscheiden van dat wereldleven mogen we niet. Ook ons is in de wereld een taak, een roeping aangewezen. Maar bij het vervullen van die taak moet niet het wereldleven onze ziel, maar moet onze ziel dat wereldleven beheerschen. We moeten er ons gestadig indomeiden, maar even dikwijls er ons weer uit terugrukken. We mogen en moeten de dingen der wereld in ons opnemen, en in ons opzuigen, maar we moeten ze even dikwijls en besluit weer uit onze ziel uitschrijven, om weer tot ons zelf te komen en straks ons in onzen God te verliezen. Niet de wereld moet ons beheerschen, maar wij moeten op 't ons toegewezen erf en in den ons aangewezen kring een hooger menscheijk beoelien op die wereld doen nagaan, en als we van den Christus gegrepen zijn, onder de heerschappij van Christus brengen, wat er steeds op uit is, om ons van Christus af te trekken.

Hierbij nu komt 't altoos weer op die eene zelfde onderscheiding aan, dat we een leven naar buiten, en een leven naar binnen hebben, dat ons innerlijk leven dat we in de binnenste kamers van ons bestaan leiden, zich door het leven van buiten niet late vergifigen, niet late uit zijn verband rukken, en niet late beheerschen, maar juist omgekeerd de van Godswege ons gegeven roeping leere verstaan, om met de uit God in ons vloeiende kracht, den wil Gods aan die buitenwereld op te leggen.

Maar dit nu is juist alleen mogelijk, indien uw persoonlijk leven in uw binnenste een zelfstandig karakter draagt, en ge niet er u in verliest, om een zielloos afschijnsel van u omgeving te zijn.

In dat zielloos afschijnsel-zijn ligt juist 't boozel, zóó zelfs dat er lieden zijn, wier vroomeheid zelfs niet anders is dan een afschijnsel van den vromen kring waarin ze verkeeren.

Een persoon, een man, een vrouw met eigen zin en bedoelen, van eigen karakter en van eigen daad te zijn, is nu het eenige middel om aan dat ondergaan in 't afschijnsel van uw omgeving te ontkomen, en de kracht hietoe ligt eeniglijk in uw persoonlijk geloof. Uw ik in u mag niet van was, 't moet van marmer of staal zijn, en het is uw God die dat marmer in u naar zijn beeld en gelijkenis moet behouwen.

Dat ik van staal of marmer in u, heeft zijn woonstede in de allerbinnenste kamer van uwezen. Daar in die allerbinnenste kamer moet ge uw doot het geloof herberen 't telkens zoeken, en ter verantwoording roepen. Uw uitgangspunt mag niet zijn in de wereld, om uit die wereld naar uw God te verzuken. Juist omgekeerd moet uw geloof 't uitgangspunt in uw God vinden, om van daaruit de wereld te beheerschen. En daarvoor nu moet ge een telkens zich vernieuwend leven in de binnenste kamer van uw innerlijke existentie kennen.

De heilige roeping: „Mijn volk ga in uw binnenste kamers” gaat uit tot een ieder die gelooft.

Daarbij echter mag nooit van een onverbiddelijke eisch worden afgetaan. Ge moet, ja, de nabijheid van uw God kennen, alleen maar, gij kunt nooit tot uw God naderen, en het is alleen uw God die naderen kan tot u.

Ge kunt hiden, ge kunt oerkrachten, ge kunt uw gedachten naar hoger laten uitgaan, ge kunt uiting van zieleleven naar den Hooge doen opzweven, maar dit alles blijft pogen, zoeken, verlangen, doch het in zijleehheid met uw God verkeeren, is iets wat ge uit uzelf nooit bereikt. Ge kunt geloofsuitgange naar God als uw Vader hebben. Ge kunt in dank en aanbidding u in den Zone Gods pogen te verliezen. Maar bij dit alles blijft de scheiding, en tot waarlijk gemeenschap voor uw ziel komt 't eerst, als uw geest den Heiligen Geest ontmoet. En dit nu is iets, dat niet uit u naar den Heiligen Geest uitgaat, maar u dan eerst en dan alleen overkomt, zoo God de Heilige Geest in genade u tot zijn tempel kiest en wijdt, en in dien tempel van uw hart ingaat.

Onder al uw „binnenste kamers” nu is er een de allerbinnenste, en het is in die allerbinnenste kamer, dat de Heilige Geest zelf persoonlijk ingaat, om uw geloovende ziel te vinden, te ontmoeten en toe te spreken, te troosten en en u een schat des heiligen levens te doen genieten, die nooit anders dan in dien verborgen tempel van uw innerlijk zielebestaan u kan toekomen.

Het verschil ligt nu maar hieraan, dat wie pas op den weg kwam, nog in de voorburch van zijn geestelijke existentie leeft, dat wie vorderde in genade, de binnenkamer van zijn ziel ontsloot; en dat alleen wie geheel in het heilig kindschap opging, ten leste doordrong tot de innerste kamer van zijn verborgen leven, en daar zich den tempel ontloot, zag, waarin de Heilige Geest ook bij hem wilde inwonen. De oppervlakkigen, u ze zijn zoo arm. De ordinair geloovigen ze zissen van verre niet, wat in Gods zalige nabijheid is te smaken. En alleen zoo ge tot in uw „binnenste kamer” doordringt, en u in uw ziel zich een tempel ontsluit, zaagt, is 't zalig ook bij u, tot een overlopend nati-zig geworden.

Dr. A. K.

Amsterdam, 2 Juli 1915.

Ietwat later dan gewoonlijk, 7 en 8 Juli, zal ditmaal onze „Calvinistendag” worden gehouden. In Gruno's oude veste zullen ze saamkomen de vrienden en vriendinnen van onze Calvinistische Hoogeschool, om de jaarvergadering van de Vereniging voor Hooger Onderwijs, die de moeder en verzorgster is van onze Universiteit, bij te wonen. En we twijfelen geen oogenblik, of de oude roem, dien Groningen zich verwierf, van groote gastvrijheid, van hartelijke belangstelling en van een sinke opkomst, zal ook ditmaal niet gelogenstraft worden. De samenkomsten te Groningen hebben altoos de aangenaamste herinneringen nagelaten. 't Is alsof in het Noorden van ons land, trots de schijnbare koelheid van den volksaard, het vuur van geestdrift hooger opklaart dan in het meer gemoedelijke Zuiden.

De afschijnselen zijn hier scherper getrokken, de overgave aan het beginsel is meer beslist en volkomen, de karakters, in den strijd gestaald, zijn hoekiger, maar toonen ook meer vastheid. En het Calvinisme, dat voor alle dingen vastheid van wil en beslistheid van overtuiging eischt, past daarom wel zoo goed bij onzen Noordischen volksaard zich aan.

Evenals een vorig jaar zal aan de jaarvergadering voorafgaan een wetenschappelijke samenkomst, die inzonderheid bestemd is voor 't bespreken van wetenschappelijke problemen en waar Prof. Bavinck zijn referaat over het „*substantie*” toelichten en verdedigen zal. Zeker valt het te betreuren, dat naast een der professoren van de Universiteit, niet ook een der oud-leerlingen hier als referent zal optreden, want het doel van deze samenkomsten was niet het minst, om aan deze oud-leerlingen gelegenheid te schenken van hun wetenschappelijke gaven en studien te doen blijken. Maar gelijik Directeuren reeds hebben medegedeeld, is de „oorlogstoestand”, die zovoel in ons land ontredde heeft, oorzaak geworden, dat de oud-leerling onzer Universiteit, die was uitgenoodigd om een referaat te houden, verhindert werd aan de opdracht te voldoen. Het is gelukkig, dat dit gemis in zoverre vergoed wordt, dat Prof. Bavinck een onderwerp aan de orde stelde, dat rijk stof tot discussie kan geven. Wie zijn keurig referaat, dat gelijik al wat Prof. Bavinck levert, de hand van den meester verrand, las en bestudeerde, daardoor ingeleid werd in de historie van dit probleem, en zag, van hoeveel belang dit vraagstuk niet alleen voor de filosofie, maar voor de religie, de ziekunde en de paedagogie is, zal den hoogleraar dankbaar wezen voor de keuze van dit onderwerp en met spanning het debat verwachten, dat over dit referaat zich ontspinnen zal.

Is deze samenkomst, die een streng wetenschappelijke karakter draagt, uiteraard meer bestemd voor gestudeerde personen, — al mogen leden en begunstigers haar als toehoorders bijwonen — de eigenlijke samenkomst, waarop meer de band geveld wordt, die ons Gereformeerde volk aan zijn Hoogeschool verbindt, is de *Jaarvergadering*, die 8 Juli zal gehouden worden. Naar goede gewoonte gaat aan deze vergadering des avonds te 7½ ure in de Zuiderkerk een bid-tond vooraf, waarin het aangezicht des Heeren zal gezocht worden voor de Vereniging en voor de Universiteit. Dr. H. Kaaijnzal daar optreden, die zelf leerling onzer Hoogeschool en Groninger van afkomst, wel de meest geschikte persoon was om in zijn vaderstad dezen bidstond te leiden. Toeval is het zeker niet, dat Directeuren aan een tweeden Groninger, nu niet een leerling, maar den nestor onder onze hoogleraren, Prof. Dr. J. Woltjer, de leiding der algemeene vergadering opdroegen, die te 10 ure in de Harmonie zal aanvangen. De zhere eenvoud en dege degelijkheid, die al wat Prof. Woltjer levert, kenmerkt, doen van het openingswoord, dat bij deze gelegenheid gesproken wordt, een kostelijk stuk verwachten. En voorts zal op deze jaarvergadering geen referaat gehouden worden, opdat er te ruimer tijd overblijve om van gedachten te wisselen over den toestand der Vereniging. Het jongste jaarverslag biedt daartoe stof te over. Een broederlijke en openhartige discussie niet alleen over den financiële toestand der Vereniging, die nog altoos zovoel zorg baart, maar ook over de belangen onzer Hoogeschool, moge dienen om de overvaardigheid en de liefde weer te doen stijgen.

In de openbare vergadering, die des middags te 2 ure zal aanvangen en eveneens in de Harmonie zal gehouden worden, zal Prof. Fabius optreden om als onderwerp te behandelen: *de Christelijke Staat*. We zijn dankbaar, dat naast den theoloog en den literator ook een jurist van onze Hoogeschool ditmaal aan het woord komt om een zin belangrijk onderwerp, waarbij het in de eerste plaats om de *beginselen* gaat, waaruit onze Hoogeschool leeft en leven moet, aan de orde te stellen en het standpunt onzer Hoogeschool publiek te verdedigen. En indien iemand, dan is Prof. Fabius zeker de man, om dat met bezieling, ontend aan heilige overtuiging, te doen.

Moge zoo van deze samenkomst te Groningen opnieuw geestdrift voor onze Universiteit uitgaan. Gemakkelijk is haar weg nooit geweest. Heel haar levensgeschiedenis was een historie van worsteling en strijd. Ook in den laatste tijd hebben zich om haar hoofd weer donkere onweerswolken saamgepakt, die met angst de toekomst onzer Hoogeschool ons zouden doen tegengaan, wanneer de historie onzer Hoogeschool ons ook niet geleerd had, dat God de Heere telkens weer na de donkerste dagen het licht Zijner genade deed doorbreken. Daarom blijven we hopen, want zooling, naar de schoone zinspreuk van ons studentencorps, het *Deo Unco*, God haar leidsman, waarheid blijven mag, en ze niet anders bedoelt, dan Gods Woord te handhaven op het gebied der wetenschap, geldt ook voor haar het *nihil desperandum*, behoeft ze niet te wanhopen.

## Wetenschappelijke samenkomst.

Men verzoekt ons de aandacht onzer lezers er op te vestigen, dat de bewijzen van deelneming en de referaten (die als bewijs van deelneming dienat doen) niet tot 2 Juli, zoodaals oorspronkelijk was medegedeeld, maar tot 3 Juli aan het bureau der Vrije Universiteit verkrijgbaar zijn.

## Een verblijvend bericht.

Naar de *Waarheidsvriend* mededeeld, heeft het Bondsbestuur van den Gereformeerden Bond met Prof. Visscher geconferreerd,

waarbij het gerezen misverstand werd weggenomen en het verblijvend resultaat werd verkregen, dat Prof. Visscher terug is gekomen op zijn besluit om den band met den Gereformeerden Bond door te snijden en ook zich bereid heeft verklaard, zijn artikelenreeks „Van verborgen omgange” in het Bondsblad weer voort te zetten.

Over dat bericht verblijden ook wij ons van harte.

De positie der Gereformeerden in de Hervormde Kerk zou door broedertwist alleen verzwakt kunnen worden. Moge het nu maar blijken, dat het rixae amantium, redintegratio amoris ook hier waarheid is en de zoo heftig doorgesneden banden nu vaster nog dan te voren geknoopt zijn.

Verdeeldheid onder broeders, die saamhooren, doet alleen den vijand juichen.

## Vrije studie.

Bij een bespreking van de voorstellen, die op de a.s. Synode der Hervormde Kerk aan de orde zullen komen, breekt de *Waarheidsvriend* een laus voor de *vrije studie*.

De Synode wil de Gemeente-Universiteit van Amsterdam weer openen onder de Hoogescholen, waar de Herv. theologen kunnen en mogen studeren. We zijn daar zeer sterk tegen! De Kerk staat geheel buiten die Universiteit. Op de benoeming van Hoogeleraars heeft de Kerk niet den minsten invloed. Kerkelijke hoogeleraars zijn er niet. En die Hoogeleraars, die er zijn, zijn doopsgezind, Lutherisch enz. Dus niet Hervormd en ultra-modern. Zóó modern, dat de Herv. Er. Lutherische Kerk besluit haar seminarie uit het moderne Amsterdam over te brengen naar het orthodoxe Utrecht. En zou onze Herv. Kerk die Universiteit dan trekken binnen de plaats waar onze a.s. herders en leeraars worden opgeleid? Immers neen!

Op éénen stemmen we tegen.

En daarom voorwaarde zouden we vóór stemmen, en wel als de weg van vrije studie en vrije opleiding buitenen werd en alle Universiteiten, waar door wetzig-erkende Professoren onderwijs gegeven wordt en wetzig-erkende examens worden afgelegd, werden geopend voor onze theol. studenten. En dus ook de Vrije-Universiteit te Amsterdam. Dan zouden we er wat voor voelen en voor stemmen — zoodaals Prof. v. Veen ook in de Synode van 1914 voorstelde, welke toen 1 stem miste om een meerderheid te krijgen — maar om de moderne Gemeente-Universiteit te erkennen en de Gereformeerde Vrije-Universiteit niet, dat lijkt ons al te mal.

Daarom tegen het voorstel zoodaals het hier ligt.

En voor het voorstel in den geest van Prof. v. Veen, dan dan ook de Vrije-Universiteit te erkennen.

Voor dit woord van sympathie zijn we de *Waarheidsvriend* dankbaar. Het is metterdaad al te onbillijk, dat de Synode der Hervormde Kerk de examens der Theologische faculteit van de Gemeente-lijke Universiteit te Amsterdam erkennen zou, hoewel hier geen door de Synode kerkelijk benoemde hoogeleraars zijn, en die van de Vrije Universiteit niet.

Op de vorige Synode viel het voorstel van Prof. Van Veen niet, indien we ons niet verlossen, een stem. Moge deze Synode, die tot een beslissing over deze zaak zal geroepen worden, dit onrecht herstellen.

*Vrije studie* was van oudsher een echt Protestantisch, een gereformeerd beginsel. De Synode zou zichzelf eeren, wanneer ze dit beginsel weer in eere herstelde.

## De kinderen des Verbonds.

VI.

Wanneer onze Gereformeerde Kerk in haar Geloofsbelijdenis verklaart, dat „Christus zijn bloed vergoten heeft om de kinderen der geloovigen te wassen”, in haar Catechismus ons onderwijst, dat „hun door Christus' bloed de verlossing van hunne zonde en de Heilige Geest, die het geloof werkt, toegezegd en geschenken wordt”, en in haar Doopsformulier God den Heere dankt en looft, dat hij „ons en onzen kinderen door het bloed van Christus al onze zonden vergeven heeft en ons door Zijnen Heiligen Geest tot lidmaten van Zijnen eeniggeborenen Zoon gemaakt en tot Zijn kinderen aangenomen heeft”, dan schijnt daarmee in onverzoenlijke tegenspraak te wezen, hetgeen diezelfde Kerk in haar Leerregels van Dordt even onomwonden belijdt en uitsprekt aangaande den dood van Christus en de verlossing daardoor te wege gebracht, „dat het de gansche vrije raad, de genadige wil en het voornemen des Vaders is geweest, dat de levendmakende en zaligmakende kracht van den dierbaren dood Zijns Zoons zich allen zou uitstrekken tot de *uitverkorenen*, om die met het rechtvaardig makend geloof te begifigen, dat is, dat God heeft gewild, dat Christus door het bloed zijns kruizes uit alle volkeren en geslachten alleen diegenen krachtiglijk zou verlossen, die van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren en van den Vader hem gegeven zijn; dat Hij hen alleen zoude begifigen met de zaligmakende gaven des Heiligen Geestes, welke Hij door zijnen dood hun heeft verworven, en hen alleen van al hunne zonden, zoodaals de aangeborene als de werkelijke, door zijn bloed zoude reinigen.”

Al deze kostelijke weldaden van het Verbond der genade, de verlossing van onze zonden door Christus' bloed en de zaligmakende gaven van den Heiligen Geest, waarvan onze Canones van Dordt getuigen, dat zij door Christus alleen verworven zijn en toegepast worden op de „*uitverkorenen*”, op degenen „die van eeuwigheid door den Vader hem geschenken zijn”, diezelfde weldaden verklaren onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier, dat aan de *kinderen der geloovigen* toegezegd zijn en geschenken zijn, terwijl

1) Als twee die elkaar minnen, getwist hebben, wordt de Heidehand straks weer te hechter hersteld.

het toch ongetwijfeld vaststaat en de uitkomst het ook telkens weer toont, dat waarlijk niet al deze „kinderen der geloovigen” uitverkoren zijn. Beide uitspraken schijnen dan ook elkaar onherroepelijk uit te sluiten, ze staan als *ja en neen* tegenover elkander. Is wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier aangaande de „kinderen der geloovigen” belijden, waar, dan kan, zoo zegt men, hetgeen de Leerregels van Dordt ons leeren, niet waar zijn; en omgekeerd, hebben de Vaders te Dordt de waarheid beleiden, dan kunt ge ook niet aannemen wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier aangaande de kinderen des verbonds u zeggen, ja en neen kunnen niet tegelijk waar zijn. Ge moet dus kiezen. Wie het eene aanneemt, moet het andere als leugen verwerpen.

Nu is de oplossing, die men gemeenlijk van niet-calvinistische zijde van deze tegenstrijdigheid in onze belijdenisschriften heeft gegeven, deze, dat ze de vrucht zou wezen van twee onderscheiden stroomingen die van meet af in onze Gereformeerde Kerken zouden te vinden zijn geweest: de streng-calvinistische richting, die de praedestinatie vooropstelt en de rekkelijke richting van Bullinger, die allen nadruk legt op het genadeverbond. Die meer rekkelijke, milde en Evangelische richting, gelijk men haar gewoonlijk noemt, zou met name te Heidelberg den toon hebben aangegeven, en onze Catechismus en Doopsformulier, die beide door Petrus Datheen van de Gereformeerde Kerk te Heidelberg zijn overgenomen, zouden daarom deze verbondsbewoordingen ons leeren. Daarentegen zou de strenge praedestinatieleer door Calvinistische predikanten uit Frankrijk in ons land zijn binnengedragen, in de Confessie van Guido de Bres haar uiting hebben gevonden en op de Synode van Dordt haar beslissende overwinning hebben behaald. Dat deze voorstelling ten eenenmale onjuist is en niet alleen van allerlei verkeerde onderstellingen uitgaat, maar ook door de feiten op de meest afdoende wijze wordt weersproken, behoeft hier niet in bijzonderheden te worden aangevoerd. Het moge voldoende wezen er hier op te wijzen, dat Datheen, aan wien we onze Catechismus en Doopsformulier danken, toch zeker een niet minder heiligt „Calvinist” is geweest dan Guido de Bres, de opsteller onzer Geloofsbelijdenis. En wat alles afdoet, dezelfde „verbondsbewoordingen” die men in den Catechismus en ons Doopsformulier als het typisch niet-calvinistische beschouwt, vindt men, gelijk we zagen, evenzeer in onze Calvinistische Confessie terug, want ook daar wordt gezegd, dat „Christus zijn bloed voor de kinderen der geloovigen vergoten heeft”. Terwijl eindelijk onze Leerregels te Dordt, die de zegenaar van het „enghartige en bekrompen Calvinisme” zouden beteekenen, wederom even beslist in Hoofdstuk I artikel 17 verklaren, dat „nademaal wij van den wille Gods uit Zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt, dat de *kinderen der geloovigen heilig zijn* niet van nature, maar uit *kracht van het genadeverbond*, in *hetwelk zij met hunne ouders begrepen zijn*, de godsalige ouders daarom niet moeten twifelen aan de zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindschap uit dit leven wegneemt.” Hier, in het hart van de praedestinatieleer, komt de belijdenis van het Genadeverbond dus weder even krachtig tot haar recht als in onzen Catechismus en ons Doopsformulier. Het is zelfs alsof onze vaders te Dordt, waar ze tegenover de Remonstranten het soevereine welbehagen Gods in zijn uitverkiezing hadden te handhaven, nog eens met vollen nadruk de Kerken er op hebben willen wijzen, dat ze daarom toch nooit van de leer van het Genadeverbond en al den troost, die daarin voor de ouders ligt, een titel of jota zouden loslaten.

En evenmin als deze historisch geheel onjuiste voorstelling, alsof men hier met twee gansch verschillende stroomingen te doen zou hebben, die in onze Gereformeerde belijdenisschriften met elkaar worstelen, mag de poging, die men wel van ultra-Gereformeerde zijde heeft aangewend, tot verzoening van beide uitdrukkingen, worden toegelaten, alsof al datgene wat onze Confessie, Catechismus en Doopsformulier zeggen van de „kinderen der geloovigen” alleen bedoeld zou zijn van en slaan zou op de „uitverkoren kinderen” onder hen. Want vooreerst wordt noch in ons Doopsformulier, noch in onzen Catechismus noch in onze Confessie van de „uitverkoren” kinderen gesproken, maar van de „kinderen der geloovigen” in het algemeen en welk recht heeft ge dan, om deze nadere bepaling hieraan toe te voegen? En in de tweede plaats komt ge dan ook niet uit met den *doop voor kinderen*. Grond voor dien doop is zeker ook volgens onze belijdenisschriften het bevel, dat God de Heere aan Abraham gaf om aan de kinderen des verbonds het teken en zegel van het Genadeverbond te geven, maar de eenige grond is dit toch niet. Immers een ledig en ijdel teken is het Sacrament nooit, gelijk onze Confessie zegt, en aangezien de Doop de afwassing der zonden en de wedergeboorte door den Heiligen Geest afbeeldt en verzegelt, moet daarom de vraag wel opkomen, met welk recht dit sacrament dan aan de kinderen der geloovigen geschenken kan worden. Onze Confessie wijst er daarom op, dat Christus zijn bloed evenzeer vergoten heeft voor de kinderen der geloovigen om hen te wassen als voor de volwassen geloovigen, en laat hier op volgen, dat ze *daarom* het teken en sacrament moeten ontvangen, van wat Christus voor hen *gedaan heeft*. „Daarom” wijst den grond aan, en de grond, waarop onze kinderen gedoopt moeten, is dus wel degelijk, dat Christus zijn bloed voor hen vergoten heeft. Evenzeer als in ons Doopsformulier wederom gezegd wordt, dat onze kinderen in Christus heilig zijn en *daarom* behooren gedoopt te worden. Ook hier is dus felt, dat de kinde-

ren in G  
waarop  
al wat  
kinderen  
heiligd z  
lossing h  
genomen  
bedoeld  
kinderen,  
elk kind  
vervallen,  
koren”.  
De grond  
valt dan  
het teke  
wat Chri  
want of G  
met Zijn  
zoudt bi  
loven eer  
ook uwe  
hun zonde  
den doop  
of dit van  
om niet.  
de zaak  
niet, dat  
kinderen  
hun pers  
om niet b  
nu alle ze  
is geword  
God den  
juist omg  
nadeverbo  
verkiezing  
Niet: wan  
uitverkore  
maar aan  
is geroen  
korene te  
heid van  
datzelfde  
des verbond  
zalige oud  
uitverkiez  
is niet, d  
want nerg  
dat het v  
bewijs is,  
te doen b  
alleen de  
alle jong  
en zouden  
de kinder  
moord, e  
hebben ge  
zoo jong  
zou de za  
geworden.  
De gron  
dus niet  
deren, ma  
nietrukkeli  
tend daarin  
heilig zijn  
der Genad  
hun verkie  
twifelen. M  
dit niet all  
God de He  
wegneemt,  
vige ouders,  
die hope r  
wanneer h  
over dat v  
lofte is er  
af. Immers  
te Dordt  
belofte in  
kinderen d  
Hand. 2:35  
kind jong  
natuurlijk v  
het hier  
niets af o  
niet alleen  
maar al h  
Genadeverb  
voor erfge  
hemelen te  
volgt, dat  
bonds vroe  
ouders heb  
dat deze l  
men” van  
waren, nu  
der heilige  
zaligheid h

## Voor

In hartelij  
van wijlen  
Amsterdam  
te Hilversu  
Hilversum  
Da.  
Kroonwijk.

L. E. La  
Ruijs. — 19

In de G  
Leverstent  
deel dat, in  
rische Stru  
Met is de  
niet als de  
„nuttige”, m

Wat den  
Mej. L. C.  
bij een twe  
iets wat ik  
te verander  
Waren de  
dagen der  
de Vereenig  
hoorden, ma  
Staten werde  
Staats-Vlaand  
kwartier, —  
onderdak is  
arkeiden hee  
een LEXVANS  
ralteitslander  
wordt deze